

W NUMERZE

REWITALIZACJA W MIASTACH

19 i 20 marca w Nowej Rudzie i Katowicach odbędzie się XXX Zgromadzenie Ogólne ZMP wraz z Międzynarodową Konferencją trzeci już raz organizowaną przez eurodeputowanego Jana Olbrychta. Tym razem jej tytuł to „Miasto – zarządzanie miastem”. Jeden z paneli tegorocznego spotkania poświęcony będzie rewitalizacji obszarów miejskich.

W „Samorządzie Miejskim” prezentujemy cztery ciekawe przykłady rewitalizacji zrealizowanych w polskich miastach.

VI Katowice. Silesia City Center i nowe Zawodzie to dwa projekty, które doprowadziły do całkowitej zmiany wyglądu i funkcji terenów poprzemysłowych leżących w centrum miasta.

VII Czersk. Po kilkunastu latach działań udało się stworzyć w mieście nowe, tętniące życiem centrum. Zastąpiło ono place składowe, dworzec autobusowy i nieurządzone targowisko.

VIII Gdańsk. Na podtapianych przez lata nieużytkach w pasie nadmorskim miasto zbudowało Park Nadmorski im. Prezydenta Ronalda Reagana – miejsce niezwykle atrakcyjne dla mieszkańców.

IX Ruda Śląska. Trwa rewitalizacja zabytkowego osiedla robotniczego Kaufhaus. Słynne familoiki wkrótce znów zatętnią życiem.

ZE ZWIĄZKU

X Od listopada ub.r. Związek Miast Polskich realizuje dofinansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Program edukacyjno-informacyjny na rzecz aktywnego udziału władz lokalnych w ochronie klimatu. Na łamach „SM” prezentujemy cykl artykułów poświęconych różnym aspektom ochrony klimatu. Dzisiejszy poświęcony jest zagospodarowaniu odpadów komunalnych.

MIASTA JUBILEUSZOWE

XIV Z roku na rok wzrasta liczba mieszkańców, którzy przeprowadzają się do Wołomina. Stwarzamy warunki do rozwoju budownictwa mieszkaniowego, ściągamy deweloperów, którzy budują na naszym terenie – mówi Jerzy Mikulski, burmistrz Wołomina w 90. rocznicę nadania miastu praw miejskich.

Na okładce: Ratusz w Murowanej Goślinie. O mieście, które niedawno przystąpiło do ZMP, piszemy na str. IV. Fot. Archiwum UM

Zarząd ZMP w Poznaniu

Jednomandatowe okręgi w samorządzie

Podczas posiedzenia w Poznaniu w dniu 6 lutego br. członkowie Zarządu ZMP zaopiniowali negatywnie projekt zmian ustawy o dodatkach mieszkaniowych, poszerzający katalog świadczeń, ze względu na brak wskazania źródeł rekompensat finansowych dla samorządów. Taką samą ocenę uzyskał projekt ustawy o polityce miejskiej, opracowanej przez Konwent Marszałków.

Propozycja ta zakłada m.in. powstanie Rady ds. Polityki Miejskiej oraz zespołu wielomiejowego (nowa nazwa dla zespołu metropolitalnego). Samorządowcy z miast uważają, że Rada bez reprezentacji miasta to absurdalny pomysł. Projekt, ich zdaniem, łamie zasadę pomocniczości, bowiem polityka miejska powinna być realizowana przez miasta, a nie przez marszałków. – *To chory pomysł, wstyd dla ruchu samorządowego* – padają stwierdzenia.

Pozytywnie zaopiniowano natomiast projekt ustawy – przepisy wprowadzające ustawy z zakresu ochrony zdrowia i ustawy o centralnych rejestrach: pojazdów i kierowców, a także z małymi uwagami projekty ustaw o infrastrukturze informacji przestrzennej (zróżnicowane standardy w miastach i powiatach – należy podjąć działania, aby unowocześnić lokalną infrastrukturę) oraz ustawy o systemie informacji w ochronie zdrowia (wątpliwe sformułowania dotyczące nazw oraz niedoszacowane koszty). Przychylnie oce-

niono projekt założeń ustawy o sporcie, pomimo iż niektóre przepisy budzą kontrowersje i należy dodać zapisy formalizujące finansowanie sportu wycynowego.

Członkowie Zarządu rozmawiali również na temat konieczności zamieszczenia raportu oddziaływania na środowisko w planach zagospodarowania przestrzennego. Ich zdaniem dołączenie oceny do planu, który jest w trakcie procesu przyjmowania, nie powinno powodować cofnięcia go do procedury uzgodnieniowej, co jest kosztowne i pracochłonne. Trzeba przyjąć praktykę, że dodanie tego dokumentu nie powinno skutkować ponownymi uzgodnieniami, jeśli nie ma zmian w planie.

Przedstawiciele miast poruszyli także kwestie związane z kryzysem finansowym, który może zmniejszyć dochody samorządów (mniejsze dochody z CIT, podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnych itp.). Postanowiono zaprosić na najbliższe posiedzenie Zgro-

Poruszając kwestie związane z wieloletnimi prognozami finansowymi i obecnym kryzysem, prezes ZMP wyraził niepokój, że samorządy mogą pod koniec roku mieć problem z zaciąganiem kredytów na inwestycje.

Fot. J. Proniewicz

madzenia Ogólnego ZMP w Rudzie Śląskiej przedstawiciela Ministerstwa Finansów, aby zaprezentował aktualną sytuację finansową samorządów. ZMP utworzy wykaz ustaw, rozporządzeń itp., które spowodowały w ostatnim czasie wzrost kosztów administracyjnych dla samorządów z powodu narzucenia nowych zadań bez wskazania źródeł rekompensat.

Dyskusję wzbudziło wystąpienie prof. Jerzego Przystawy z Uniwersytetu we Wrocławiu, który przedstawił działania ruchu obywatelskiego na rzecz jednomandatowych okręgów wyborczych (JOW) do Sejmu i zaapelował do ZMP o podjęcie działań w tej sprawie. Niektórzy przedstawiciele miast wskazywali, że jednomandatowe okręgi wyborcze nie ulecą demokracji w naszym kraju, gdyż żadna zmiana systemu nie zmieni tego, że w Polsce po prostu brakuje kultury politycznej. Inni byli zdania, że JOW mogą zmniejszyć wyobcowanie partii i tym samym zwiększyć podmiotowość poszczególnych działaczy. Wymownym przykładem na mocne upolitycznienie parlamentu jest fakt, iż byli samorządowcy w Sejmie nie reprezentują interesów samorządów. Zarząd ZMP podtrzymał swoje wcześniejsze stanowisko i poparł wprowadzenie okręgów jedno-

mandatowych szczególnie na szczeblu samorządu.

Zwracano uwagę na brak w rozporządzeniu RM z 7 stycznia 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych zapisów dotyczących wynagradzania prowizyjnego za wykonywanie czynności z zakresu egzekucji. ZMP wnioskuje o utrzymanie zapisów z poprzedniego rozporządzenia (z 2 sierpnia 2005 r.) w sprawie zasad wynagradzania pracowników samorządowych zatrudnianych w urzędach gminy, starostwach powiatowych i urzędach marszałkowskich. W opinii szefów miast wynagrodzenie prowizyjne stanowi silny bodziec motywacyjny, a także antykorupcyjny. Pozbawienie pracowników tego elementu wynagrodzenia może spowodować odpływ wyszkolonej kadry do innych, niesamorządowych organów egzekucyjnych.

Zarząd ZMP przyjął sprawozdanie z działalności Związku w 2008 r., sprawozdania z wykonania budżetu Związku w 2008 r. i bilans, opinię Komisji Rewizyjnej nt. realizacji budżetu Związku w 2008 r., a także projekt budżetu Związku na rok 2009.

JOANNA PRONIEWICZ

Spotkanie z miastami woj. wielkopolskiego

Podczas spotkania przedstawiciele prawie 30 wielkopolskich miast z Zarządem ZMP **Andrzej Porawski**, sekretarz strony samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu przedstawił aktualny stan prac nad ważnymi dla samorządów miejskich ustawami. Szczególnie martwi odłożenie do przyszłościowej „szuflady” popieranego przez ZMP projektu ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym przygotowywanego przez Ministerstwo Infrastruktury, który nie zyskał akceptacji Rady Ministrów. – *Lobby deweloperów w tej sprawie okazało się silniejsze od nas i projekt czeka na lepsze czasy* – mówił dyrektor Biura ZMP. Uczestniczący gościnnie w spotkaniu, przewodniczący ZGW RP, wójt gminy Czerwonak, Mariusz Poznański, wskazywał na dobrą współpracę z rządem podczas obrad KWRiST, które odbywają się w Kancelarii Premiera, i równocześnie na katastrofalne projekty poselskie (np. bez symulacji finansowej), których samorządy nie mogą opiniować.

Samorządowcy z Wielkopolski skarżyli się na brak możliwości egzekwowania płacenia czynszu przez mieszkańców budynków

komunalnych, co w konsekwencji drenuje budżety gmin. Ważnym problemem, który wymaga również rozwiązania w najbliższym czasie, jest oświetlenie uliczne. **Ryszard Grobelny**, prezes ZMP, uważa, że miasta nie powinny płacić za zużycie prądu, ale samo światło: – *Natężenie światła można przecieżyć zmierzwić. Chcemy lobbować za takim rozwiązaniem. Obecnie samorządy same muszą inwestować w energooszczędne instalacje, kiedy chcą mniej płacić za oświetlenie w mieście.*

Poruszono także kwestie rewitalizacji i „trzynastek” dla burmistrzów czy prezydentów. ZMP do końca maja przygotowuje pakiet zmian w ustawach, które ułatwią miastom skuteczniejsze niż do tej pory realizowanie projektów rewitalizacyjnych. Natomiast w sprawie „trzynastek” zamówiona opinia u dr. Zbigniewa Sypniewskiego w sprawie stwierdzenia przez radę gminy uprawnienia wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do dodatkowego wynagrodzenia rocznego jest już dostępna na stronie internetowej ZMP.

(JP)

Stanowisko

Zarządu Związku Miast Polskich

w sprawie rządowego programu „Wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w działaniach stabilizujących system ochrony zdrowia”

Zarząd Związku Miast Polskich z zainteresowaniem wita adresowany do jednostek samorządu terytorialnego wieloletni program rządowy, którego założenia zostały przyjęte na posiedzeniu Rady Ministrów w dniu 3 lutego br. Zarząd zgadza się z założeniami programu, zawartymi w komunikacie KPRM o tym posiedzeniu rządu.

Zarząd proponuje przy tym, aby zakres wsparcia w ramach tego programu obejmował:

1. Dotacje dla JST, które dokonały komercjalizacji SP ZOZ, na pokrycie kosztów komercjalizacji (wycena składników majątkowych, programy przekształceń, „naprawcze” itp.).
2. Dotacje dla JST, które dokonały komercjalizacji SP ZOZ, na pokrycie kosztów restrukturyzacji zadłużenia przekształcanych zakładów.
3. Dotacje na dostosowanie powstałych w wyniku przekształcenia spółek do wymagań od roku 2011 standardów.

W komunikacie z posiedzenia rządu czytamy, że „prawie wszystkie przekształcone dotychczas zoz-y osiągają nadwyżkę przychodów nad kosztami i korzystny wynik finansowy”. Dlatego – zgadzając się z założeniem wspierania tych JST, które już przeprowadziły przekształcenia – postulujemy objęcie programem również te JST, które proces komercjalizacji SP ZOZ skutecznie przeprowadziły w ostatnich kilku latach, ponieważ właśnie w ich przypadku warunek „**przekazania pieniędzy samorządom dopiero po faktycznej realizacji zadań związanych z restrukturyzacją**” jest już spełniony. To samo dotyczy oczywiście – po spełnieniu warunków udziału w programie – miast, które są obecnie w trakcie przekształceń SP ZOZ-u.

Zarząd Związku dokona rozeznania zamierzeń miast członkowskich co do przekształceń SP ZOZ-ów natychmiast po uzyskaniu opinii Ministra Zdrowia o niniejszym stanowisku.

Główno/Poznań, 16.01/06.02.2009

Za Zarząd
Ryszard Grobelny
Prezes Związku

Nowe miasta w ZMP

Murowana Goślina

Murowana Goślina położona jest w północnej części województwa wielkopolskiego, w odległości ok. 20 km od Poznania.

Gmina jest jedną z większych w województwie. Liczy prawie 16 tys. mieszkańców. W samym mieście mieszka obecnie ponad 10,5 tys. osób. Do dziedziny życia wiodących w mieście i jego okolicach należą turystyka, wypoczynek, leśnictwo i rolnictwo. Murowana Goślina to gmina nowoczesna, proekologiczna, nastawiona na inwestycje i rozwój.

Na starym szlaku

Murowana Goślina od swoich najstarszych dziejów leżała na bardzo starych traktach handlowych: z Gniezna na Pomorze Zachodnie oraz z Poznania na Pomorze Środkowe. Od początku goślińska osada rozwijała się w ośrodek o dużym potencjale handlowym.

Akt lokacyjny Murowanej Gośliny został wydany do roku 1389. W XVIII w. miasto zaczęło się także szybko rozwijać. Założono wielką manufakturę stalową – Hamer, w której rozwinięto produkcję żelaza, papieru i oleju. W XIX w. powstawały pierwsze zakłady przemysłowe – browar, gorzelnia, tartak, młyn parowy, cegielnia. Rozwijało się rolnictwo. Sprzyjały temu cenione w Wielkopolsce jarmarki, których przywilej organizacji nadał miastu sam król Stanisław August Poniatowski.

W mieście odbywają się ogólnopolskie maratony rowerowe MTB Maraton.

Fot. Archiwum UM

Po I wojnie światowej ludność polska przejęła władzę w magistracie miejskim, formując władze. Przywracano ulicom polskie nazwy, rozpoczęto nauczanie dzieci w języku polskim.

W 1983 roku rozpoczęła się budowa osiedla mieszkaniowego „Zielone Wzgórze” dla pracowników powstającej w Bolechowie fabryki zbrojeniowej. W ciągu kilkunastu lat na „Zielonych Wzgórzach” zamieszkało ponad 5000 osób.

Miasto młode i czyste

Cechą, która zdecydowanie odróżnia Murowaną Goślinę od innych gmin, jest młodość jej społeczeństwa. Pod względem procenta ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gmina zdecydowanie przoduje w swoim otoczeniu. Zjawisko to jest spowodowane przede wszystkim rozwojem osiedla Zielone Wzgórze. Poza tym na przestrzeni ostatnich kilkadziesiąt lat miasto kilkakrotnie zwiększyło liczbę swoich mieszkańców. Bodźcem do szybkiego rozwoju Murowanej Gośliny jest bliskość Poznania.

Do najważniejszych czynników kształtujących obraz miasta i gminy – obok korzystnego położenia w granicach Aglomeracji Poznańskiej – należą z pewnością występujące na terenie gminy lasy (stanowią około 45% jej terenu).

Atrakcje

Na terenie gminy znajduje się Park Krajozawowy „Puszcza Zielonka”. Biegający przez jej tereny system certyfikowanych szlaków rowerowych liczy ponad 500 km długości. Wokół Puszczy wiedzie Szlak Kościołów Drewnianych z przepięknym XVII-wiecznym kościołem w Długiej Goślinie. Atrakcyjny pobyt przez cały rok oferuje turystom 15 hoteli i gospodarstw agroturystycznych (479 miejsc

noclegowych), działają kąpieliska w Kamińsku, Okońcu i Wojnowku. Wyjątkowy na nizinach rezerwat Śnieżycy Górskiej „Śnieżycowy Jar” w Starczanowie w okresie wiosennym urzeka turystów białym dywanem kwiatów. Murowana Goślina żyje także wydarzeniami kulturalnymi i sportowymi. Wśród nich jest „Największy w Wielkopolsce Jarmark św. Jakuba” czy festiwal muzyczny „Musica Sacra Musica Profana”. Do największych imprez sportowych należą: coroczne Mistrzostwa Polski w półmaratonie weteranów czy jeden z ogólnopolskich maratonów rowerowych w cyklu MTB Marathon.

„Adres marzeń” dla każdego

Gmina znalazła się na liście tygodnika „Wprost” stu najatrakcyjniejszych miejsc do zamieszkania w Polsce. Celem

nadrzędnym w przyjętej strategii jest rozwój mieszkalnictwa. Gmina wzbudza duże zainteresowanie wśród inwestorów. Największe zakłady znajdujące się na terenie gminy to: Hilding Polska Sp. z o.o. (branża tekstylna-meblowa), Solaris Bus&Coach Sp. z o.o. (serwis autobusowy), PZH SM Lacpol Sp. z o.o. (branża mleczarska), Zakłady Farmaceutyczne BIO-WIN Sp. z o.o. (produkcja spirytusu oczyszczonego), Aves Sp. z o.o. (maszyny i instalacje dla rolnictwa). W połowie przyszłego roku działalność rozpoczynają 3 nowe firmy: Inline Poland (produkcja opakowań jednorazowych), GRATECH S.c. (produkcja maszyn dla branży papirniczej), Bros S.j. (magazyn ze środkami ochrony przeciw owadom).

Wchodząca w skład Aglomeracji Poznańskiej Murowana Goślina to połączenie możliwości inwestycyjnych, otwartych ludzi, nowoczesnego myślenia, sąsiedztwa wielkiego miasta z wypoczynkiem, bezpieczeństwem mieszkańców i wielkim bogactwem przyrody.

Materiały o Murowanej Goślinie przygotowała EWA PARCHIMOWICZ

Festiwal dla miast i regionów

Święto promocji

Już po raz trzeci przedstawiciele miast i regionów na co dzień zajmujący się tworzeniem i realizacją strategii promocyjnych spotkają się na Festiwalu Promocji Miast i Regionów, który w tym roku odbędzie się w dniach 21–22 kwietnia br. w hotelu Sheraton w Warszawie. Poprzednie dwie edycje festiwalu zgromadziły blisko 800 uczestników, w tym reprezentantów 350 samorządów.

Festiwal to niepowtarzalna okazja do zdobycia wiedzy na temat najnowszych rozwiązań związanych z promocją miejsc do wymiany doświadczeń, spotkań oraz inspirujących dyskusji. Organizatorem i pomysłodawcą projektu jest Grupa Ströer, jeden z liderów reklamy zewnętrznej w Polsce i Europie, a patronat honorowy nad imprezą objął Związek Miast Polskich oraz Polska Organizacja Turystyczna.

III edycja Festiwalu Promocji Miast i Regionów będzie miała szczególny charakter – ze względu na zakres merytoryczny wydarzeń oraz jubileusz dziesięciolecia Grupy Ströer w Polsce. Formuła Festiwalu, podobnie jak w poprzednich latach, obejmuje konferencję oraz konkurs Złote Formaty. Na konferencji zostaną przedstawione najnowsze trendy i techniki marketingowe stosowane w promocji miejsc na świecie, m.in.: *set jetting*, *product placement*, *e-marketing*, *publicity* i inne. Szczególne miejsce zajmą zagadnienia dotyczące marketingu sportowego oraz marketingu kultury. Wykłady poprowadzą uznane

autorytety zarówno z Polski, jak i z zagranicy. Wśród nich będą między innymi: **Marzena Bogdanowicz** (Wielka Brytania) – ekspert ds. marketingu sportowego, która sprawowała funkcję dyrektora marketingu Brytyjskiego Komitetu Olimpijskiego i była współodpowiedzialna za uzyskanie przez Londyn prawa do organizacji letnich Igrzysk Olimpijskich w roku 2012, a także **Stefan Roesch** (Niemcy) – doświadczony konsultant i ekspert z dziedziny marketingu turystycznego oraz turystyki i promocji filmowej – oraz **Alisa Bailey** (Virginia, USA) – prezes Virginia Tourism Association, odpowiedzialna za całokształt rozpoznawalnych na całym świecie działań marketingowych służących promocji i budowaniu marki stanu Virginia. Po raz pierwszy w historii festiwalu oprócz Panelu Prezydentów i Marszałków odbędzie się również Panel Szefów Biur Promocji z urzędów miejskich i marszałkowskich.

Uczestnicy konkursu Złote Formaty będą mogli ubiegać się w tym roku o nagrody aż w 5 kategoriach konkursowych: wydarzenie specjalne (event), wydawnictwo promocyjne, strona internetowa, outdoorowa kampania reklamowa oraz działalność promocyjna (Grand Prix Festiwalu za podsumowanie całokształtu działań promocyjnych prowadzonych na przestrzeni ostatnich trzech lat). Główną nagrodą w ramach

każdej kategorii w konkursie jest kampania outdoorowa o wartości 150 tys. zł oraz kampania na nowoczesnych multimedialnych nośnikach Infoscreen znajdujących się w Warszawskim Metrze o wartości 20 tys. zł. Kampanie zostaną zrealizowane na nośnikach Grupy Ströer.

Już po raz drugi ZMP przyzna Nagrodę Specjalną w wysokości 10 tys. zł. Łączna wartość nagród w III edycji festiwalu wynosi ponad 880 tys. zł. Do I edycji konkursu Złote Formaty zgłoszono 120 projektów z 54 miast, do drugiej – 211 ze 103 miast i regionów. W sumie do tej pory wyróżniono i nagrodzono 34 projekty.

Termin nadsyłania zgłoszeń na konferencję upływa 31 marca br. Dokładne informacje na temat Festiwalu Promocji Miast i Regionów, zasad konkursu Złote Formaty oraz możliwości uczestnictwa w konferencji są dostępne na stronie internetowej www.outdoordla-miast.pl/festiwal. (JP)

Samorządowa Akademia Promocji (SAP)

Warsztaty dla miast

Rusza już piąta edycja Samorządowej Akademii Promocji. SAP jest projektem szkoleniowo-educacyjnym ukierunkowanym na wsparcie pracowników samorządowych, podniesienie ich kwalifikacji i przygotowanie do prowadzenia działań promocyjnych. W latach 2005–2008 w szkoleniach wzięło udział prawie 400 osób z ponad 100 miast członkowskich ZMP.

Projekt zakłada przekazanie w formie wykładów, warsztatów czy konsultacji w gminach wiedzy i umiejętności, które są potrzebne pracownikom samorządowym zajmującym

się promocją. Jest to program autorski, przygotowany przez Pawła Kolasa (JODKA Consulting), na zapotrzebowanie Związku Miast Polskich, dla miast członkowskich Związku.

Związek Miast Polskich opłaca wszelkie koszty związane z wynajęciem sali, przygotowaniem materiałów, a także koszt pracy ekspertów-wykładowców. Wszystkie szkolenia, które będą odbywać się w Warszawie (hotel „HIT” – ul. Ks. I. Kłopotowskiego 33), kończą się ewaluacją i wręczeniem certyfikatu.

W tym roku kontynuujemy ich organizację na podobnych zasadach i proponujemy następujące tematy:

- Sztuka prezentacji – jak przemawiać z sukcesem. Warsztat komunikacji biznesowej;
- Od pomysłu do realizacji i rozliczenia projektu europejskiego – logika interwencji europejskiej – stara i nowa perspektywa;
- Negocjacje z partnerem biznesowym – o czym trzeba wiedzieć, żeby osiągnąć sukces?

Więcej informacji – terminy, programy i zgłoszenia na stronie www.zmp.poznan.pl.

(JP)

Silesia City Center i nowe Zawodzie

Jak zmieniają się Katowice

Największy obiekt komercyjny w Katowicach i na Śląsku – Silesia City Center – powstał na obszarze po starej kopalni „Gottwald”, leżącej w centrum miasta. Centrum przemieniło pokopalniane tereny w tętniące życiem miejsce.

Powstałe jesienią 2005 roku Silesia City Center to zupełnie wyjątkowe przedsięwzięcie architektoniczne, które pozwoliło w harmonii współistnieć obiektom handlowym, rozrywkowo-rekreacyjnym, usługowym i biurowym w otoczeniu zieleni. Jego powstanie przyczyniło się do stworzenia wielu nowych miejsc pracy, a także radykalnie zmieniło charakter jednej z najstarszych dzielnic Katowic – Dębu.

Projekt architektoniczny obejmował odrestaurowanie historycznych budynków po dawnej kopalni oraz zmianę ich przeznaczenia. W ramach centrum został stworzony swobodny rynek miejski z kawiarenkami, restaura-

skie, które wkomponują się w krajobraz i klimat miejsca. Tak też się stało w Katowicach.

Silesia City Center jest miejscem, w którym mieszkańcy mogą zrobić zakupy, skorzystać z usług bankowych, pocztowych, ale także pójść do kina. Są tu kawiarenki, restauracje i puby. Na dachu obiektu znajduje się taras widokowy, na którym urządzono ogród. W odrestaurowanym, zabytkowym budynku hali po kopalni „Gottwald” toczy się życie kulturalne. Odbývają się tu m.in.: wystawy, koncerty, pokazy mody i filmów, ale także młodzieżowe happeningi i przedstawienia.

stała zlikwidowana. Część budynków, już i tak starych, ze względu na brak opieki właścicieli w ciągu kolejnych lat, ulegała stopniowej degradacji.

Pod koniec lat 90. władze Katowic przystąpiły do realizacji planu modernizacji sfery mieszkaniowej oraz rekreacyjnej i kulturalnej Zawodzia. Za pośrednictwem spółki miejskiej – Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. rozpoczęto budowę nowoczesnych budynków mieszkaniowych. Pierwszą realizacją było osiedle „Bulwary Rawy”. I etap budowy trwał od listopada 1999 r. do kwietnia 2001 r. W oddanych na osiedlu lokalach zamieszkały przede wszystkim młode rodziny, ale także aż 102 mieszkania zostały udostępnione rodzinom, których lokale zostały wyburzone w związku z rozwojem miejskiej komunikacji.

Kolejny etap tej inwestycji zakończył się powstaniem czterech 7-kondygnacyjnych budynków mieszkalnych, wewnątrz których znajdują się ogródki przydomowe oraz plac zabaw dla dzieci wraz z boiskiem sportowym. Etap III obejmuje budowę trzech budynków o wysokości 5–7 kondygnacji. Na terenie osiedla powstało boisko wielofunkcyjne i plac zabaw dla dzieci starszych.

Niezwykle istotne są też działania podnoszące jakość obiektów sportowych i kulturalnych w dzielnicy. W 2003 roku miasto oddało do użytku nowoczesny wielofunkcyjny obiekt sportowy, który stał się centrum kultury fizycznej nie tylko dla dzielnicy Zawodzie, ale także dla całej wschodniej części miasta. Znajduje się tu m.in. boisko do piłki nożnej o sztucznej nawierzchni trawiastej, 2 korty tenisowe, boisko do koszykówki o nawierzchni poliuretanowej, tor deskorolkowy oraz budynek, w którym mieści się siłownia, oraz sala do zajęć z aerobiku i tenisa stołowego.

Dzięki ogólnemu rozwojowi dzielnicy oraz całego miasta obszar ten staje się coraz bardziej atrakcyjny dla inwestorów prywatnych. Właśnie w Zawodziu swoją siedzibę zlokalizował polski potentat rynku informatycznego firma Kamssoft, który poza biurowcem dla swojej firmy planuje budowę kolejnego biurowca klasy A-.

Warto wspomnieć, że miasto poniosło nakłady inwestycyjne w celu modernizacji układu kanalizacyjnego oraz drogowego dzielnicy. Sięgają one 400 mln zł.

(EPE)

Silesia City Center wkomponowało się w krajobraz i klimat miejsca.

Fot. Archiwum UM w Katowicach

cjami i sklepikami. Natomiast wieża szybu kopalnianego stała się symbolem nowego centrum.

Atutami leżącego przy głównej arterii komunikacyjnej na Śląsku Silesia City Center są projekt architektoniczny oraz nowoczesne rozwiązania pozwalające harmonijnie współistnieć nowym obiektom ze starymi budynkami pokopalnianymi. Poszanowanie lokalnej tradycji i kultury to podstawowa zasada, którą kieruje się w swoich działaniach inwestor centrum – TriGranit. Firma buduje centra miej-

Potężne zmiany, choć o innym charakterze, dokonują się od lat 90. ub. wieku w innej uprzemysłowionej części Katowic – w dzielnicy Zawodzie. Od początku jej powstania funkcjonowały tam huty, fabryki maszyn, zakłady chemiczne, fabryka porcelany, żarówek oraz inne zakłady przemysłu ciężkiego. W latach 70. minionego wieku w dzielnicy powstało kilka osiedli mieszkaniowych. Sytuacja materialna części mieszkańców dzielnicy uległa pogorszeniu, kiedy rozpoczął się proces restrukturyzacji przemysłu i część zakładów zo-

Najlepsza przestrzeń publiczna

Nowe centrum Czerska

Tytuł „Modernizacji roku 2007” oraz nagrodę w konkursie Towarzystwa Urbanistów Polskich na najlepiej zagospodarowaną przestrzeń publiczną uzyskał projekt rewitalizacji centrum Czerska.

Czersk to 10-tysięczne miasto położone w południowej części województwa pomorskiego, w samym sercu Borów Tucholskich. Pierwsze centrum handlowe powstało przy głównej ulicy miasta u schyłku XIX wieku. Jeszcze na początku lat 90. XX wieku Czersk był typową „ulicówką”, w której życie skupiało się wzdłuż głównej osi komunikacyjnej – niezwykle ruchliwej drogi krajowej nr 22, dawnego traktu Berlin – Królewiec.

Przez dziesięciolecia przybywający do miasta goście byli zaskoczeni kształtem urbanistycznym centrum Czerska. Tradycyjny obraz miasta każe bowiem spodziewać się klasycznego, czworokątnego rynku, a tymczasem tego w mieście brakowało. Tereny położone w centrum były zaniedbane, brzydkie i beużyteczne. Znajdowały się tam place składowe, dworzec autobusowy i nieurządzone targowisko. W mieście brakowało placów, skwerów i wyraźnie miejskiego podziału funkcji.

Z chwilą powstania samorządu rozpoczął się od zera proces zagospodarowywania nowego centrum – z deptakiem i centralnym placem pełniącym rolę rynku. Władze gminy najpierw musiały wykupić grunty położone w centrum miasta. Opracowano pierwsze plany zagospodarowania przestrzennego tych terenów, sprzedano działki prywatnym inwestorom. Przyjęto tu formułę użytkowania wieczystego z koniecznością zabudowy w ciągu

dwóch lat. W ten sposób rozpoczęto wielkie przedsięwzięcie pod hasłem „czerszczenie budują nowe centrum handlowo-usługowe”.

Plac Józefa Ostrowskiego – bo to on stanowi teraz centralny punkt Czerska – zajmuje powierzchnię 3600 m². W na środku placu znajduje się fontanna, której architektura nawiązuje do znanych w całej Polsce „czerskich prastągów”. W specjalnych kwietnikach oraz

Centrum Czerska, lata 90. XX wieku. Rejon ulic Kościuski i Rynkowej – tereny dawnego targowiska miejskiego.

Fot. Archiwum UM

donicach umieszczono zieleni. Zainstalowano nowoczesne oświetlenie, ozdobne ławki i kosze na śmieci oraz stojaki na rowery. Plac zabudowano budynkami handlowo-usługowymi, które pełnią również funkcję mieszkalną.

Proces budowy nowego centrum trwał kilkanaście lat i zakończył się w roku 2006. Inwestycja ta znacząco poprawiła wizerunek Czer-

ska. Dzięki odważnym decyzjom władz samorządowych centrum miasta zaczęło tętnić życiem. Rewitalizacja przeprowadzona na placu Józefa Ostrowskiego miała wpływ także na zmiany, które dokonały się w sąsiedztwie. Zrewitalizowano sąsiednie ulice, przeprowadzono termomodernizację kilku obiektów.

Całego przedsięwzięcia nie udało się zrealizować, gdyby nie wspólne zaangażowanie władz miejskich i mieszkańców. Przy budowie nowego centrum Czerska wyraźnie było widać dobrą ich współpracę i dążenie do poprawy jakości życia w mieście. Zabudowa otaczająca plac powstała ze środków inwestorów prywatnych, natomiast gmina przeprowadziła inwestycje związane z zagospodarowaniem jego centralnej części.

Warto podkreślić, że realizacja tego przedsięwzięcia została zakończona 1 lipca 2006 roku – w 80. rocznicę nadania praw miejskich Czerskowi. Nowoczesne i funkcjonalne centrum było swoistym prezentem dla mieszkańców miasta.

W ostatnich dwóch latach Czersk aż trzy razy był nagradzany najwyższymi laurami za swoje nowe centrum. Zarząd województwa pomorskiego przyznając mu nagrodę w konkursie dla najlepszej przestrzeni publicznej województwa podkreślił wyjątkowe społeczno-ekonomiczne efekty tego przedsięwzięcia. Z kolei Towarzystwo Urbanistów Polskich wraz ze Związkiem Miast Polskich w podobnym konkursie przyznało miastu główną nagrodę w kategorii „Nowo wykreowana przestrzeń publiczna”. Nagrodzono w ten sposób utworzenie nowego centrum w miejscu zdegradowanej przestrzeni, zaburzającej strukturę funkcjonalną miasta. Doceniono zapewnienie programu funkcjonalnego odpowiadającego potrzebom społeczności lokalnej.

I wreszcie swoją nagrodę przyznał Czerskowi także Minister Infrastruktury. Do Ogólnopolskiego Konkursu „Modernizacja roku 2008” zgłoszono ponad sześćset realizacji. Rewitalizacja przestrzeni publicznej centrum Czerska znalazła się w gronie około setki finalistów i laureatów konkursu. Wśród kilkuset uczestników konkursu czerska realizacja była jednym z dwóch szczególnych laureatów. Minister Infrastruktury przyznał bowiem dwie specjalne nagrody dla najlepszego inwestora i wykonawcy. I to właśnie Czersk uzyskał tę specjalną nagrodę dla najlepszego inwestora w kraju.

(EPE)

Dzisiejsze nowe centrum miasta tętni życiem.

Fot. Archiwum UM

Gdańsk nagrodzony za Park Reagana

Przyjazne miejsce

Gdańsk to jeden z laureatów II Ogólnopolskiego Konkursu na Najlepiej Zagospodarowaną Przestrzeń Publiczną zorganizowanego przez Towarzystwo Urbanistów Polskich i Związek Miast Polskich. Gdańsk, który do konkursu zgłosił Park Nadmorski im. Prezydenta Ronalda Reagana, zdobył pierwsze miejsce w kategorii zagospodarowania terenów zielonych.

Nagrodzony w konkursie Park im. Prezydenta Ronalda Reagana powstał na podmokłych terenach strefy nadmorskiej. Choć stan tej okolicy przed rewitalizacją był zły, było to atrakcyjne lokalizacyjnie miejsce. Przystępując do działania w tym obszarze, służby miejskie miały na celu rewitalizację przestrzeni miejskiej poprzez ochronę ujęć wody pitnej i utworzenie nowego kompleksu ogólnodostępnych terenów rekreacyjnych.

W latach 2001–2007 wykonano prace na powierzchni 80 ha. Zlikwidowano nieestetyczne i stwarzające zagrożenie sanitarne dla ujęcia ogrody działkowe, które zajmowały powierzchnię 30 ha. Poprzez budowę nowych urządzeń wodnych (2 stawy o łącznej pow. 2,6 ha oraz rowy odwadniające o długości 2,5 km) odprowadzających wody poza strefę ochronną ujęć zlikwidowano zabagnienia terenu. Wykonano bogatą obudowę biologiczną urządzeń wodnych: na powierzchni ćwierć hektara posadzono szuwały na brzegach stawów, rowów i na wyspach dla ptactwa.

Zbudowano 5 kilometrów sieci komunikacji wewnętrznej dla pieszych i rowerzystów o nawierzchni żwirowej oraz utwardzono 4 kilometry tras pieszo-rowerowych o znaczeniu ogólnomiejskim. Tereny rekreacyjne wyposażono w elementy małej architektury parkowej, takie jak pomosty widokowe, miejsca grillowania, miejsca biesiad rodzinnych. Zainstalowano me-

Kolekcja traw ozdobnych oglądana ze wzniesionych pomostów.

Fot. Barbara Szczyt, UM w Gdańsku

ble parkowe: ławki, kosze na śmieci. Stworzono bardzo dobrze wyposażone place zabaw i place sportowe, w tym rowerowy tor przeszkód, tory dla deskorolkarzy oraz pola do gry w bule.

Zaadaptowano istniejący drzewostan i posadzono nowe rośliny na obszarze 30 ha, w tym 5 tysięcy drzew ozdobnych. Założono trawniki łąkowe, łąkę kwietną i turzycowiska o powierzchni 8,2 ha. Zalesiono obszar o powierzchni 1,7 ha. Atrakcją parku stały się duże powierzchnie różanek oraz kolekcja traw ozdobnych, którą można podziwiać z drewnianych pomostów.

Wartość wykonanych prac wynosi 8 mln zł. Środki na realizację tego przedsięwzięcia po-

W ramach prac rewitalizacyjnych na podmokłych terenach przyszłego parku wybudowano układ urządzeń odwadniających. Brzegi stawów umocniono matą wegetacyjną.

Foto: Archiwum „HYDROLECH”

chodziły głównie z Gminnego, Powiatowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. 750 tys. zł wydatkowano w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. W taki sposób sfinansowano budowę placu zabaw i sportu o pow. 1 ha.

Gdańsk był jednym z szesnastu polskich miast, które wzięły udział w II Ogólnopolskim Konkursie na Najlepiej Zagospodarowaną Przestrzeń Publiczną. Jurorzy nagrodzili Gdańsk za „stworzenie atrakcyjnej, zróżnicowanej funkcjonalnie przestrzeni rekreacyjnej o znaczeniu metropolitalnym”. Tadeusz Markowski, prezes Towarzystwa Urbanistów Polskich podkreślił, że kapituła nagrody starała się wybierać miejsca przyjazne i otwarte na ludzi. Zdaniem jurorów odnowa i ożywienie parku pozytywnie wpłynęły na całe środowisko przyrodnicze w mieście.

(EPE)

Place wypoczynkowe.

Fot. Barbara Szczyt, UM w Gdańsku

Ruda Śląska ratuje Kaufhaus

Familoki jak nowe

W Nowym Bytomiu, który jest centralną dzielnicą Rudy Śląskiej, leży kilkukwartalowe osiedle Kaufhaus. Jest to zabytkowe osiedle robotnicze o charakterystycznym ciągu budynków zlokalizowanych na łuku obecnej ulicy Niedurnego.

Osiedle powstawało w kilku etapach. Około 1870 roku pojawiła się tu jednakowa, szeregowa i monotonna zabudowa. Miała zaspokoić potrzeby mieszkaniowe pracowników jednej z najnowocześniejszych wówczas w Europie hut – huty „Pokój”.

Kaufhaus usytuowany jest na granicy dwóch przemysłowych dzielnic Rudy Śląskiej – Nowego Bytomia i Chebzia. W II połowie XIX wieku zwany był kolonią *Gute Hoffnung*, w latach 30. XX wieku – po plebiscytach, kiedy osiedle to znalazło się po polskiej stronie granicy, zostało nazwane *Kolonią Styczyńskiego*.

Budynki mieszkalne na osiedlu to typowe familoki, z elewacją ze skromnymi detalami architektonicznymi, mające dwa piętra i dwuspadowy dach. Domy budowane były w dwóch typach: w pierwszym typie na każdym piętrze umieszczono sześć małych mieszkań, do których wchodziło się z jednej klatki schodowej. Zaplecze gospodarcze i sanitariaty były zlokalizowane na podwórzu. W drugim typie domów zbudowano dwie klatki schodowe, na każdym piętrze znajdowały się po dwa duże

mieszkania, składające się z dwóch większych pokoi oraz kuchni.

Na osiedlu z czasem powstała również część usługowa, wybudowano m.in: dom noclegowy dla samotnych robotników. W 1904 roku w samym środku osiedla powstał dom towarowy, od którego osiedle zaczerpnęło nazwę. Dom Towarowy „Kaufhaus” był w tamtych czasach fenomenem na skalę europejską. Na trzech kondygnacjach budynku znajdowała się przestrzeń handlowa. Był wyposażony m.in. w windy i ubojnię. Dom Towarowy samodzielnie wyznaczył centrum osiedla, wokół którego koncentrowało się życie mieszkańców. Około 1906 roku powstała druga część osiedla, położona przy obecnej ulicy Podgórze. Jest tu zabudowa blokowa, składająca się z klatek schodowych ciągnących się wzdłuż ulic. We wszystkich budynkach były dwupokojowe mieszkania, po dwa na klatce schodowej. Na każde dwa mieszkania przypadała jedna ubikacja, położona na półpiętrze. W 1913 roku powstała kamienica przypominająca wystrojem budynki z centrum Rudy Śląskiej,

w której na parterze mieściła się piekarnia. Budynek był pokazany w filmie „Paciorki jednego różańca”. Jego układ świadczył o tym, że planowano dalszą rozbudowę osiedla, jednak wybuch I wojny światowej zniweczył te plany. W 1933 roku całe osiedle liczyło około 40 wolno stojących budynków z trzema reprezentacyjnymi gmachami.

W latach 80. XX wieku zapadła decyzja o rozbiórce Kaufhausu, w rezultacie połowa najstarszej części osiedla przestała istnieć.

Kaufhaus wkrótce znów zatętni życiem. Rada Miejska Rudy Śląskiej półtora roku temu podjęła decyzję o realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta w latach 2007–2015.

Program modernizacji i renowacji zabytkowego osiedla kolonii robotniczej Kaufhaus zakłada trzy etapy działań. Pierwszy z nich dotyczy infrastruktury zewnętrznej, a więc wymiany ok. 1400 m sieci kanalizacji sanitarnej i prawie dwa razy dłuższego odcinka sieci kanalizacji deszczowej, budowy oświetlenia terenu, asfaltowych dróg dojazdowych, ulic, parkingów, ciągów pieszo-jezdnich, chodników. Program zakłada ponadto na tym etapie zagospodarowanie „martwej” przestrzeni po wyburzonych budynkach i zbudowanie tu placów zabaw, skateparku, boiska o powierzchni 800 m² oraz małej architektury.

Kolejne dwa etapy działań obejmują remonty budynków i mieszkań, a także budowę nowych budynków mieszkalnych z parterami przeznaczonymi na prowadzenie działalności użytkowej.

(EPE)

W ramach rewitalizacji Kaufhausu odnowiono familoki, przeprowadzono modernizację układu transportowego połączenia Drogowej Trasy Średnicowej z centrum Rudy Śląskiej. Fot. Archiwum UM

Miasta chronią klimat (3)

Sposoby na odpady

Od listopada ub.r. Związek Miast Polskich realizuje dofinansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Program edukacyjno-informacyjny na rzecz aktywnego udziału władz lokalnych w ochronie klimatu. Na łamach „SM” prezentuje cykl artykułów poświęconych różnym aspektom ochrony klimatu. Dzisiejszy poświęcony jest zagospodarowaniu odpadów komunalnych.

Dyrektiva Unii Europejskiej z 2008 roku w zakresie recyklingu i utylizacji odpadów oraz wykorzystywania surowców wtórnych, do której przepisów i norm Polska musi się dopasowywać od początku 2009 roku, zobowiązuje nas do wprowadzenia restrykcyjnych zasad w tym zakresie. Oprócz przepisów szczegółowo określających normy dla odpadów przemysłowych, dyrektywa bardzo stanowczo nakłada na państwa członkowskie wymogi dotyczące odpadów komunalnych.

Statystyczny mieszkaniec Unii Europejskiej rocznie „produkuje” 530 kg odpadów. Polacy są w tym zakresie trochę mniej produktywni, ze średnią ocenianą na poziomie ok. 390 kg rocznie, jednak w tej ilości selektywnie zbieramy i oddajemy do powtórnego wykorzystania zaledwie niecałe 5%. Dla porównania, statystyczny Szwed odzyskuje ok. 50–55% surowców z wytwarzanych przez siebie śmieci.

Wchodzące prawodawstwo w tym zakresie zobowiązuje nas do podjęcia niezbędnych kroków w celu osiągnięcia do 2020 roku wartości 50% odpadów z gospodarstw domowych, takich jak szkło, papier czy metal, poddawanych recyklingowi lub przeznaczonych do powtórnego użycia.

System

W jaki sposób osiągnąć w stosunkowo krótkim czasie tak duży efekt? Istota tkwi w konsekwentnym wprowadzaniu przez samorządy lokalne kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów.

Kolejność działań w racjonalnej gospodarce odpadami to:

1. zapobieganie i ograniczanie wytwarzania,
2. przygotowanie do powtórnego użycia,
3. recykling,
4. inne kierunki odzysku, np. odzysk energii,
5. unieszkodliwianie.

Gotowe i sprawdzone rozwiązania możemy podpatrzeć w wielu krajach.

Edukacja i system opłat

W tym zakresie samorządy lokalne mają ogromne pole do popisu. Bazując na działalności prowadzonych przez siebie placówek oświatowych, są w stanie w ciągu stosunkowo krótkiego czasu wyrobić w najmłodszym pokoleniu odruch segregacji śmieci przy założeniu sprawnego systemu odbioru surowców (dostępne i systematycznie opróżniane pojemniki). Zachęcanie i edukacja dorosłych odbywa się dwutorowo – poprzez dzieci, które ze szkół przynoszą dobre nawyki w tym zakresie, oraz za pomocą zachęt finansowych. System taki świetnie się sprawdził np. w Seattle, gdzie władze miejskie wprowadziły różnej wielkości pojemniki na śmieci nieposegregowane. Koszt ich wywozu uzależniony jest od ich wielkości – im mniejszy pojemnik, tym taniej. W dość krótkim czasie Seattle uzyskało bardzo wysoki stopień recyklingu odpadów.

Innym przykładem działań edukacyjnych gminy może być ścieżka edukacyjna na terenie zakładu zagospodarowania odpadów w Puławach, gdzie odbywają się zajęcia dla dzieci i młodzieży na żywo pokazujące drogę

Europejski Pakiet Klimatyczny

Kluczowe miasta

Porozumienie między burmistrzami – Covenant of Mayors – to najnowsza inicjatywa europejskich miast, która ma wzmocnić realizację Planu Działania Komisji Europejskiej na rzecz Wydajności Zużycia Energii. 10 lutego br. w Brukseli porozumienie podpisało 210 miast.

17 grudnia 2008 roku Parlament Europejski przyjął pakiet zaleceń klimatycznych, zgodnie z którymi miasta mają przeciwdziałać globalnemu ociepleniu. Miasta na całym świecie są źródłem dużej części emisji CO₂ i odgrywają kluczową rolę w inicjowaniu i wprowadzaniu niezbędnych zmian.

Między 1 a 12 grudnia 2008 roku w Poznaniu obradowali uczestnicy Konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Zmian Klimatu. To

spotkanie było preludium konferencji kopenhaskiej, podczas której pod koniec 2009 roku spodziewane jest przyjęcie nowego międzynarodowego porozumienia w miejsce Protokołu z Kioto (więcej na temat protokołu w „Samorządzie Miejskim” z grudnia 2008 roku).

Nowy pakiet klimatyczny przekłada zobowiązania krajów członkowskich z 2007 roku na praktyczne, obowiązkowe i mierzalne wskaźniki: obniżenie emisji gazów cieplarnia-

nych o 20% do 2020 roku (w porównaniu do poziomu z roku 1990), wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych do poziomu 20% całego zużycia, ograniczenie zużycia energii o 20%. Pakiet wywrze wpływ na wszystkie sektory: budownictwo, przemysł, transport, energetyka, produkty konsumpcyjne itp.

Pakiet zakłada handel emisjami CO₂. Dochód generowany przez ten obrót jest zakładany na 250–300 milionów euro w latach 2013–2020: połowa dochodu będzie przeznaczona na inicjatywy zapobiegające zmianom klimatu. Kolejny istotny element porozumienia to solidarność krajów członkowskich: 10% dochodu z handlu emisjami przeznaczone będzie dla krajów najsłabiej rozwiniętych.

Z wielu powodów jest kluczowe, aby europejskie miasta zmobilizowały się w obliczu środowiskowych, gospodarczych i społecznych wyzwań związanych z ochroną klimatu. Przede wszystkim dlatego, że 70% światowej emisji CO₂ pochodzi z obszarów zurbanizowanych. Ponadto, wspólne międzynarodowe,

życia produktu, od jego wytworzenia poprzez utylizację i powtórne przetworzenie.

Wykorzystać istniejące składowiska

Jasne jest, że składowisko to ostateczność. Odzyskując jednak energię z powstającego tam biogazu, możemy pokryć 100% zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową na potrzeby zakładu zagospodarowania odpadów, zaopatrzyć go w energię elektryczną, a nadwyżki sprzedać do sieci.

Nielegalne wysypiska

Są one wciąż dużym problemem. To zjawisko wytepić może po pierwsze sprawny system ujawniania i karania podmiotów, choć ze względu na społeczne przyzwolenie w odniesieniu do takich praktyk można się zastanawiać, kiedy przestaniemy znajdować lodówki lub części samochodów w lesie. Łatwiejszym sposobem jest pomoc mieszkańcom w pozbywaniu się kłopotliwych, niebezpiecznych, wielkogabarytowych lub nietypowych odpadów. Można przywołać przykład Poznania, który za *Gratowisko* i *Gratowóz* otrzymał nagrodę w konkursie „Samorządowy Lider Zarządzania” w dziedzinie usług komunalnych. Widać, że czytelny, niezmienny i stale przypominany mieszkańcom system odbioru takich odpadów skutkuje coraz wyższym stopniem ich odzysku.

Wykorzystać odpady organiczne

W miarę rozwoju tej dziedziny usług komunalnych w Polsce coraz szerszy jest wa-

chlarz możliwości wykorzystania odpadów organicznych, „zielonych” czy ogrodowych. Jako przykład niech posłużą doświadczenia kompostowni w Puszczykowie, w których odpady takie przerabia się na kompost. Mieszkańcy wykorzystują go w ogrodach, a służby miejskie – w zagospodarowaniu zieleni.

Wspólne działania

W kraju o wysokim stopniu zorganizowania gospodarki odpadami, jakim jest ze względów geograficznych Szwajcaria, udało się efektywnie połączyć działania władz lokalnych z aktywnością gospodarczą: mieszane spółki komunalno-prywatne zajmują się zagospodarowaniem wszystkich rodzajów odpadów, pobierając zróżnicowane opłaty (najwyższe za odpady „trudne”, średnie – za przemysłowe, niskie – za komunalne), których system gwarantuje racjonalność działania (z jednej strony pozostaje ono ekonomicznie efektywne – co jest ważne dla przedsiębiorców, z drugiej relatywnie niedrogi dla gospodarstw domowych – a to jest istotne dla władz lokalnych). Jednocześnie w tym alpejskim raj dla turystów nie ma zbędnych wysypisk i zanieczyszczeń (jeden kompleksowy zakład zagospodarowania wszelkich odpadów w każdym kantonie). Wypada tylko pomarzyć o podobnie skutecznym działaniu u nas. A narzędzia są: regionalne i lokalne plany gospodarki odpadami, niemałe środki w funduszach ochrony środowiska na różnych szczeblach administracji.

Termiczna utylizacja odpadów

To dziedzina, co do której decyzje podejmują się najtrudniej. Posłowie europejscy zgodzili się, że taki sposób może być zakwalifikowany jako odzyskiwanie, pod warunkiem że proces ten spełni określone normy wydajności energetycznej. Warto więc modernizować istniejące i inwestować w wysoko wydajne spalarnie śmieci. Tego typu inwestycje mogą być jednak realizowane wyłącznie w ujęciu regionalnym, kluczowa więc staje się współpraca władz gminnych i powiatowych z regionalnymi. Kontrowersje wokół lokalizacji spalarni powinny być eliminowane na drodze dialogu społecznego oraz merytorycznej dyskusji z mieszkańcami przy jednoczesnym założeniu złożoności i długotrwałości procesu inwestycyjnego.

Import odpadów

Jednocześnie państwa, takie jak Polska, muszą wprowadzić i przestrzegać restrykcyjnych przepisów w zakresie importu odpadów z państw bogatszych. W przeciwnym razie podejmowane przez sektor publiczny wysiłki mogą zostać zniweczone przez tych przedsiębiorców, dla których łatwy i szybki zysk jest wciąż ważniejszy od wspólnego dobra.

Przegląd ciekawych rozwiązań zastosowanych w polskich miastach, zgłoszonych m.in. do naszych konkursów, jest dostępny w internetowej bazie dobrych praktyk na www.zmp.poznan.pl.

ANNA NADOLNA

europejskie i narodowe rozwiązania, choć niezbędne, nie wystarczą: wiele działań związanych z klimatem – jak np. zagospodarowanie odpadów – jest silnie uzależnionych od lokalnych uwarunkowań. W wyniku tego miasta są najlepszymi miejscami, które powinny i muszą inicjować i prowadzić efektywne działania na rzecz ochrony klimatu.

Miasta mają realną możliwość wpływania na zapobieganie globalnemu ociepleniu poprzez możliwość stanowienia prawa lokalnego. Dysponują też odpowiednimi zasobami do podjęcia działań. W ostatnich latach wiele miast realizuje inicjatywy związane z klimatem, np. rozwijając efektywne i przyjazny środowisku transport publiczny lub tworząc ekosiedla. Tylko budownictwo przyczynia się do emisji 40% gazów cieplarnianych w Unii Europejskiej, stąd też miasta często oferują różne instrumenty finansowe promujące termomodernizację istniejących budynków czy też wnoszenie konstrukcji o wysokiej efektywności energetycznej.

Miasta europejskie dzisiaj mobilizują się wokół praktycznych zagadnień. Jednym z przykładów może być podpisanie 27 października 2008 roku przez duże obszary miejskie, będące członkami sieci Eurocities, „Deklaracji Eurocities na temat Zmian Klimatu”, zobowiązującej każdego sygnatariusza do stworzenia planu ochrony klimatu.

Najnowszą inicjatywą jest podpisanie 10 lutego 2009 roku w Brukseli przez 210 miast europejskich *Covenant of Mayors*. Dokument ten jest deklaracją sygnatariuszy, że przekroczą zakładane 3 × 20% i wprowadzą w swoich miastach normy bardziej restrykcyjnie dbające o jakość klimatu. Wśród sygnatariuszy Porozumienia są trzy polskie samorządy: Bielsko-Biała, Łubianka i Niepołomice. Również Rada Warszawy wyraziła wolę przystąpienia do tego przedsięwzięcia.

Jedną z osób, które złożyły podpis pod tym porozumieniem jest Zbigniew Michniowski, wiceprezydent Bielska-Białej.

– *Przystąpienie do tej inicjatywy UE to przede wszystkim ogromna odpowiedzial-*

*ność. Mając doświadczone i kompetentne zespoły specjalistów, opracowaliśmy wstępne założenia osiągnięcia zmniejszenia emisji CO₂ i zużycia energii o 20%. Jednak długo prowadziliśmy analizy, czy jesteśmy w stanie zrealizować program 20-proc. udziału zużycia energii pochodzącej z odnawialnych źródeł. Skoro jednak nasz kraj podpisał pakiet energetyczno-klimatyczny, a zdecydowanie przywódców Unii w zakresie realizacji polityki 3 × 20 miastem okazję zobaczyć, to mam świadomość, że muszą powstać instrumenty prawne i finansowe, które wdrożenie OZE pozwolą zrealizować w ciągu tych 11 najbliższych lat. Nasza współpraca z „Energie-Cités Europa” i „Polską Siecią Energie-Cités”, a przede wszystkim jednogłośnie zaakceptowanie przez Radę Miejską wniosku Prezydenta o przystąpienie do *Covenant of Mayors*, daje pewność, że w tej grze o przyszłość w zakresie ochrony klimatu i bezpieczeństwa energetycznego będziemy mieli mocne wsparcie.*

(AN)

Wyjazdy do Norwegii (4)

Ankietowanie klientów

Podczas wizyty w norweskim Barum przedstawiciele powiatu rawickiego, laureata konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania 2007 – usługi społeczne” poznali innowacyjny system zarządzania oparty na koncepcji zarządzania zorientowanego na rezultaty, który obejmuje m.in. ankietowanie klientów (około 40 rodzajów ankiet) oraz pracowników na temat jakości świadczonych usług.

W powiecie rawickim postanowiono prowadzić badania ankietowe poziomu satysfakcji wśród klientów urzędu, a także zbadać potrzeby i oczekiwania rodziców oraz uczniów szkół i placówek edukacyjnych związane z jakością edukacji. To całkowicie nowe przedsięwzięcie, gdyż do tej pory w Urzędzie Powiatowym w Rawiczu nikt tego nie robił.

Nowy system zarządzania (ale również instrument kontroli) w gminie Barum został wdrożony w 2001 roku. W koncepcji zarządzania zorientowanego na rezultaty punktem wyjściowym jest zawsze koncentracja na szczegółowo określonych rezultatach, jakie mają osiągnąć poszczególni pracownicy. Dlatego podstawowymi zadaniami menedżerów było przybliżenie swoim pracownikom ogólnych i strategicznych celów organizacji, przełożenie ich na indywidualne, adekwatne cele dla każdego z podległych mu pracowników, a następnie przetłumaczenie ich na język konkretnych zadań i oczekiwanych, mierzalnych rezultatów. Bardzo ważne elementy tego systemu to: przekazywanie uprawnień i pełnomocnictw przez dyrektora administracji samorządu kierownikom średniego szczebla zarządzania (odseparowanie polityków od administracji publicznej), dołączanie do umowy o pracę kadry zarządzającej na wszystkich szczeblach corocznie ustalanych „aneksów” (zawierających jednoznacznie określony opis priorytetowych zadań, obszar odpowiedzialności oraz oczekiwane i konkretne rezultaty, zakres swobody działania oraz możliwości podejmowania samodzielnych decyzji), wprowadzenie „Równoważonej karty wyników”

dotyczącej każdej świadczonej usługi publicznej (15 różnych kart dla poszczególnych świadczonych usług publicznych) oraz coroczne ankietowanie pracowników i klientów.

W Barum przygotowano około 40 rodzajów kwestionariuszy ankiet dla klientów oraz pracowników, został opracowany i wdrożony mechanizm ankietowania oraz system monitorowania i kontroli osiągniętych rezultatów. System służący prezentowaniu osiągniętych rezultatów jest oparty na technologii WEB. Otrzymywane informacje zwrotne pozwalają na mierzenie jakości świadczonych usług publicznych przez samorząd oraz prezentowanie uzyskanych wyników badań ankietowych kierownictwu, w tym radnym, pracownikom oraz klientom. Mieszkańcy gminy mogą zobaczyć na stronie internetowej jedynie rezultaty zbiorcze, ale są one zawsze prezentowane i świadczą o jakości zarządzania całą jednostką samorządu. Klienci i pracownicy mogą natomiast zapoznać się z wynikami ankietowania na różnym poziomie szczegółowości. Wiosną każdego roku przeprowadzane są badania ankietowe wśród klientów i pracowników na temat świadczonych usług. W kwietniu odbywa się coroczne spotkanie kierownictwa w 6-7-osobowych grupach i następuje przedstawienie wyników (prezentacja wyników wykorzystuje kolory oznaczające: czerwony – źle/negatywna tendencja danego wskaźnika, żółty – średnio/stan dopuszczalny, zielony – bardzo dobrze/tendencja wzrostowa danego wskaźnika). Dodatkowo wnioski pozyskane w trakcie badań oraz mierzenia uzyskanych rezultatów są omawiane z pracownikami na corocznym spotkaniu z przełożonym.

Dzięki wdrożeniu nowego systemu zarządzania w norweskiej gminie nastąpiło przekazanie uprawnień i pełnomocnictw do podejmowania szeregu decyzji nominalnie zastrzeżonych dla dyrektora zarządzającego urzędem – kadrze zarządczej średniego szczebla. Doceniona została zespołowa praca umożliwiająca współpracę poszczególnych pracowników realizujących wspólne cele organizacji. Zastosowano systematyczną kontrolę pracy w kontekście osiągania rezultatów i celów na wszystkich poziomach. Została stworzona Sieć Menedżerów (nieformalne ciało spotykające się 3 razy do roku) dająca kierownikom danego szczebla zarządzania wzajemne wsparcie oraz możliwość wymiany poglądów i doświadczeń oraz okazję uczenia się od siebie nawzajem. Udział w Sieci jest obowiązkowy dla wszystkich menedżerów. Wprowadzony system zarządzania systematycznie dostarcza informacji zwrotnej o podejmowanych działaniach, świadczonych usługach oraz pracy pracowników – pozytywne i negatywne – tworzy skuteczne kanały komunikacyjne pomiędzy kadrą zarządczą a pracownikami, a także klientami. Spowodował też podjęcie wspólnych działań nakierowanych na osiągnięcie określonych rezultatów. Okazał się poza tym bardzo pomocny przy sporządzaniu planów strategicznych urzędu i monitorowaniu ich realizacji, a przede wszystkim znacznie poprawił jakość zarządzania zasobami ludzkimi i efektywnością pracy.

Od maja 2008 roku Starostwo Powiatowe zaczęło prowadzić w urzędzie oraz w swoich szkołach i placówkach badania ankietowe, które mają na celu zebranie opinii na temat jakości świadczonych usług. Na podstawie diagnozy stanu świadczonych usług edukacyjnych i wniosków będą wprowadzane zmiany podnoszące jakość pracy szkoły czy placówki. Opinia rodziców i uczniów ma być ważnym elementem, który pozwoli dostosować ofertę edukacyjną szkół do ich potrzeb, a następnie zmodyfikować metody i formy pracy tak, aby proces edukacyjny był zgodny z możliwościami uczniów oraz oczekiwaniami rodziców.

(JP)

Związek Miast Polskich we współpracy ze Związkiem Powiatów Polskich, Związkiem Gmin Wiejskich RP oraz Norweskim Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych od połowy 2007 roku realizuje 4-letni program doradczo-szkoleniowy „Budowanie potencjału instytucjonalnego jednostek samorządu do lepszego dostarczania usług publicznych”, który jest współfinansowany przez rząd Norwegii ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Projekt obejmuje rozbudowę Systemu Analiz Samorządowych, uruchomienie Grup Wymiany Doświadczeń, organizowanie konkursów, prowadzenie szkoleń oraz wyjazdy studyjne i staże w samorządach norweskich.

norway grants

Z życia miast

KLECZEW Nowe Centrum Kultury

Przy dźwiękach przedwojennych piosenek o miłości wykonanych przez adeptki Studia Piosenki oraz młodzieżowego zespołu poezji śpiewanej otwarto w Kleczewie 14 lutego br. Centrum Kultury.

O rozmachu tej inwestycji niech świadczy słowa wojewody wielkopolskiego, który przyznał, że w trakcie swojego urzędowania nie miał sposobności otwierać podobnie imponującego obiektu.

Kleczewskie Centrum Kultury liczy sobie 3 tys. m² powierzchni użytkowej. W tym trzykondygnacyjnym obiekcie znajduje się sala widowiskowa, sala bankietowo-szkoleniowa, zaplecze kuchenne, salki przygotowane do pracy w grupach zainteresowań. Jest tu też część handlowo-usługowa i przeznaczona na

minihotel (4 dwuosobowe pokoje). Na poziomie piwnicznym niebawem powstanie kręgielnia oraz kawiarenka. Do tej pory koszt nowo wybudowanego Centrum Kultury szacuje się na 8 mln zł, ale, by doposażyć wszystkie sale w niezbędny sprzęt, trzeba liczyć się z dalszym finansowaniem placówki.

Przyczyną wybudowania tak wspaniałego Centrum Kultury był rozwijający się z coraz większym impetem kleczewski amatorski ruch artystyczny. Ponad trzydzieści lat wcześniej po-

Uroczystość otwarcia Centrum Kultury. Fot. Archiwum UM

Budynek nowego Centrum Kultury w Kleczewie. Fot. Archiwum UM

wstała stara siedziba „przitulona” do budynku OSP i ciasno zrobiło się ambitnym animatorom kultury, tym bardziej że ochoczo rozgościły się w gminie imprezy ponadlokalne. Centrum Kultury w obecnym kształcie znakomicie wpisuje się w architekturę nowej części miasta i już teraz jest wizytówką Kleczewa.

Ceremonię otwarcia placówki przygotowano z dużym rozmachem. Zwieńczeniem oficjalnej gali był występ artystów z Teatru Muzycznego w Poznaniu.

IŁAWA Książki do domu

Już w kwietniu br. wystartuje w Iławie pilotażowa akcja „Książka do domu”.

Dzięki niej osoby starsze, chore lub niepełnosprawne będą mogły zamówić książkę przez telefon. Do domu czytelnika dostarczy ją pracownik biblioteki.

Jedną z możliwości znalezienia ciekawej pozycji książkowej jest skorzystanie z elektronicznego katalogu książek, które znajdują się w iławskiej bibliotece. Można do niego trafić poprzez stronę internetową.

– *Nasza akcja z pewnością spotka się z dużym zainteresowaniem. Do tej pory wielu osobom pomagali sąsiedzi czy rodzina* – mówi burmistrz Iławy, **Włodzimierz Ptasznik**.

– *Teraz wystarczy jeden telefon, by zdobyć ciekawą książkę. Wiele osób cały czas nie wierzy, że taka forma współpracy z czytelnikiem jest w ogóle możliwa* – dodaje.

Tylko w tym roku z usług Miejskiej Biblioteki Publicznej w Iławie skorzystano prawie 4 tys. razy. Liczba zarejestrowanych czytelników wynosi 2,5 tys. osób. Osoby te tylko w styczniu wypożyczyły 11 tys. książek.

POZNAŃ Call center w Urzędzie

W nowo powstałym Biurze Informacji Teleinformatycznej Urzędu Miasta Poznania uruchomiony został numer call center.

Dzwoniąc tam, zainteresowani mogą uzyskać podstawowe informacje o miejscu, czasie, trybie, koniecznych dokumentach/drukach i opłatach związanych ze sprawami załatwianymi przez Wydział Komunikacji, Urząd

Stanu Cywilnego i Wydział Spraw Obywatelskich.

Za pośrednictwem pracowników biura, zatrudnionych na stanowiskach brokera informacji merytorycznej, klienci Urzędu Miasta Poznania będą również umawiani, na konkretny dzień i godzinę, na wizyty w urzędzie. Docelowo brokerzy informacji będą także obsługiwać telefoniczne akcje wychodzące z urzędu oraz monitorować, na zlecenie, aktualność elektronicznych baz danych, którymi

posługuje się urząd w kontaktach z mieszkańcami.

Na stanowiska brokerów informacji merytorycznej w biurze zatrudnionych zostało 12 osób z orzeczoną niepełnosprawnością, które przeszły niezbędne szkolenia w zakresie obsługi stanowiska konsultanta klienta.

Powstanie Biura Informacji Teleinformatycznej jest wynikiem powodzenia realizowanego w ubiegłym roku przez UM Poznania projektu „SPU Sprawniurzędów”.

OPOLE LUBELSKIE Offowo FILMOFFO

W pierwszy weekend lutego Opole Lubelskie już po raz czwarty stało się stolicą polskiego kina niezależnego i muzyki alternatywnej.

Konkurs kina niezależnego, cztery koncerty i warsztaty montażowe prowadzone przez twórcę montażu do takich kinowych hitów, jak „Lejdis” czy „Testosteron” to główne punkty programu Festiwalu Kina Offowego FILMOFFO.

Organizatorami wszystkich dotychczasowych edycji imprezy była nieformalna grupa Sorry Film Polska i Urząd Miejski w Opolu Lubelskim. Młodzi ludzie, pasjonaci kina i muzyki, wspierani przez samorząd, stworzyli imprezę przyciągającą do miejscowego kina Opolanka komplet publiczności za każdym razem, kiedy na miejskich słupach ogłoszeniowych pojawiają się plakaty zwiastujące, że w mieście znów będzie FILMOFFO. Tym razem festiwalowa publiczność miała okazję zobaczyć 15 filmów konkursowych. Były

wśród nich zarówno produkcje amatorskie, jak i etiudy studenckie. Wygrał film „Radioakcja” w reż. Tomasza Jurkiewicza – ciepły dokument o przyjaźni dwóch niepełnosprawnych chłopców, którzy postanawiają ożywić swoje małe i senne miasteczko, zakładając internetową stację radiową. Przy okazji festiwalu można było posłuchać koncertów, takich grup jak COOL KIDS OF DEATH, KAMP!, INFRADŹWIĘKI i rosyjskiego tria EVERYTHING IS MADE IN CHINA.

(EPE)

90-lecie Wołomina

Z letniska w miasto

Liczący blisko 37 tysięcy mieszkańców Wołomin. Prawa miejskie otrzymał na mocy dekretu Naczelnika RP, Marszałka Józefa Piłsudskiego, wkrótce po odzyskaniu przez Polskę niepodległości – 4 lutego 1919 roku.

Na pograniczu Wołomina i Kobyłki znany geograf Wacław Nałkowski wybudował dom, który później jego córka Zofia Nałkowska opisała w 1925 roku w książce „Dom nad łąkami”. Obecnie w „Domu nad łąkami” mieści się muzeum Zofii i Wacława Nałkowskich i odbywają się imprezy kulturalne.

Wkrótce potem, w sierpniu 1920 roku niedaleko Wołomina, pod Ossowem, rozegrała się zwycięska dla Polaków bitwa, znana jako „Cud nad Wisłą”, w której polscy żołnierze pokonali przeważające siły bolszewików. Samo miasto wyszło zwycięsko z próby zdobycia go przez bolszewików 13 sierpnia 1920 roku.

stanowili Żydzi, mieszkała tu również liczna grupa Rosjan, która uciekła przed rewolucją bolszewicką.

W okresie międzywojennym Wołomin z podwarszawskiej miejscowości letniskowej zmienił się w miasteczko przemysłowe. Znaczną część ludności

Upamiętnić „Cud nad Wisłą”

Jednym z największych projektów przygotowywanych przez Wołomin oraz okoliczne gminy jest „Ossów – Wrota Bitwy Warszawskiej”. Projekt dotyczy zagospodarowania terenów, na których rozegrała się bitwa, i stworzenia tam parku historycznego oraz infrastruktury turystycznej. Planowana jest budowa muzeum z centrum dokumentacji wojny 1920 roku, w którym oprócz pamiątek i militariów znajdowałyby się, w formie cyfrowej, wszystkie opracowane dokumenty, pozwalające na prowadzenie nie tylko lekcji historii, ale i prac naukowych oraz zbiorów dokumentacji filmowej z tego okresu.

Przyciągamy nowych mieszkańców

Bezpieczna gmina

Rozmowa z Jerzym Mikulskim, burmistrzem Wołomina

■ **Jak świętujecie jubileusz 90-lecia nadania praw miejskich?**

– Mamy cały kalendarz imprez kulturalnych, konkursów – plastycznych i literackich, a także sportowych, które odbywają się od wiosny do końca września. Cały rok 2009 jest ogłoszony przez Radę Miasta Rokiem Wołomina. Powstało logo 90-lecia, które przedstawia jedną z kamienic – równolatkę miasta. Wydajemy kilka publikacji związanych z historią miasta, jedną z ważniejszych jest album o marszałku Piłsudskim, poświęcony jego życiu, a także zwycięskiej bitwie z 1920 roku, w której wyeksponowane są elementy związane z ziemią wołomińską, z Ossowem, miejscem śmierci ks. Skorupki, z Radzyminem. Dodajemy do tego 32-stronicowy wkład specjalny z okazji 90. rocznicy nadania praw miejskich.

■ **To już w ramach przygotowań do przyszłorocznej 90. rocznicy „Cudu nad Wisłą”?**

– Tak, traktujemy jako integralną całość uroczystości związane z rocznicą nadania praw miejskich i przygotowania do obchodów rocznicy Bitwy Warszawskiej. 12 marca, na uroczy-

stej sesji Rady Miejskiej, inaugurującej Dni Wołomina Mirosław Nizio (autor Muzeum Powstania Warszawskiego), przedstawił koncepcję budowy Muzeum Cudu nad Wisłą. Jej wizualizacja będzie też zawarta w części albumowej.

Kolejną publikacją będzie książka poświęcona rodom wołomińskim, w której opisujemy 26 najbardziej znanych, związanych z naszym miastem rodzin – od Henryka Wojciechowskiego, właściciela ziemskiego w Wołominie, który rozparcelował swoje grunty i przeznaczył je pod budowę domów; a po uruchomieniu kolei, kiedy łatwo było dojechać tu z Warszawy, tereny te zasiedliły bogate rodziny mieszczkańskie ze stolicy.

■ **Bo Wołomin był kiedyś miejscowością letniskową, prawda?**

– Tak, to prawda – zresztą tutaj były jedne z pierwszych linii tramwaju konnego, który od Dworca Wileńskiego rozwił letników na północ i południe miasta. Poza tym w publikacji opisane są inne znane rody, jak Nałkowscy, rodzina Wodiczków czy Jerzy Lipman – reżyser filmowy, który współpracował z Andrzejem Wajdą.

■ **Wołomin sporo inwestuje – jakie są najważniejsze inwestycje w mieście?**

– Mamy cztery duże inwestycje, które realizujemy. Pierwsza z nich to rekultywacja wysypiska śmieci połączona z selektywną zbiórką odpadów. To jest program zamknięty, na który pozyskaliśmy 12,5 mln euro dotacji, dzięki której dziś 80% gospodarstw domowych Wołomina segreguje odpady! To jeden z lepszych wyników w kraju. A rekultywacja naszego wysypiska odpadów musiała być przedłużona o dalsze cztery lata ze względu na to, że strumień śmieci zmniejszył się aż o 50% w wyniku segregacji odpadów. Na wysypisku planujemy zbudować tor saneczkowy i tor narciarski.

Drugim projektem, na który pozyskaliśmy z Funduszu Spójności 36 mln euro, jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej

Muzeum im. Zofii i Wacława Natkowskich w Wołominie. Fot. Archiwum UM

Po wojnie, w roku 1952 Wołomin stał się miastem powiatowym, co znacznie przyspieszyło jego dalszy rozwój. Powstały zakłady stolarstwa budowlanego „Wo-

łomin SA.” oraz Przedsiębiorstwo Poszukiwań Nafty i Gazu, a miasto stało się „sypialnią Warszawy”. W latach 70. i 80. wybudowano tu osiedla bloków z wielkiej

modernizacja naszej oczyszczalni, zwiększenie jej mocy z 6,5 tysiąca m³ na dobę na 15 tysięcy. To przedsięwzięcie realizujemy od 2007 roku do 2010 – mamy wykonanych około 50–60% prac. Najważniejsze elementy oczyszczalni już mamy zbudowane i rozwijamy sieć.

■ Czyli jesteście na etapie najtrudniejszym dla mieszkańców, bo są rozkopane ulice...

– Tak, na dzisiaj mamy 140 rozkopanych ulic! Proszę sobie wyobrazić, ile nas kosztuje koordynacja tego zadania i co się dzieje, jak są roztopy. Ale po zakończeniu tej inwestycji będziemy mieli nowoczesną, kompleksową gospodarkę wodno-ściekową. Najważniejsze jest dla nas zbudowanie kolektorów z podziałem na kanały sanitarne i deszczowe, bo miasto było prawie w 70% skanalizowane, natomiast to tej pory były to kanały ogólnospławne, bez separacji. Mam nadzieję, że po uciążliwościach związanych z budową, w drugiej połowie 2010 roku będzie nam się żyło bardziej ekologicznie i czystiej.

Trzecim programem, który przygotowujemy, jest rewitalizacja centrum miasta oraz miejsc po upadłych zakładach produkcyjnych. Budujemy infrastrukturę podziemną, czyli kanalizację i wodę, oraz modernizujemy ulice i budynki. Zakończyliśmy rewitalizację głównego placu w mieście i kończymy przebudowę ul. Moniuszki, na której powstanie jeden z największych placów zabaw dla dzieci, ogródek jordanowski, część gastronomiczna oraz duża muszla koncertowa.

Ostatni program, w którym finalizujemy starania o dofinansowanie, dotyczy budowy i odnowy dróg po pracach, zarówno kanalizacyjnych, jak i budowlanych. Stworzyliśmy program na lata 2009–2011 (na który przeznaczamy prawie 70 mln zł) budowy nowych ulic, które wpłyną na uporządkowanie całej sieci drogowej. Mogę pochwalić się, że wśród średnich miast jesteśmy w pierwszej piątce tych, które najsukuteczniej pozyskują środki zewnętrzne na inwestycje.

■ Od lat prowadzi Pan politykę „przyciągania” młodych ludzi do Wołomina – czy skutecznie?

– Tak, to się udało. Z roku na rok wzrasta liczba mieszkańców, którzy przeprowadzają się do Wołomina. Stwarzamy warunki do rozwoju budownictwa mieszkaniowego, ściągamy deweloperów, którzy budują na naszym terenie. Atrakcyjność cenowa mieszkań w Wołominie w porównaniu ze stolicą powoduje, że z roku na rok rośnie nam liczba młodych małżeństw przeprowadzających się na nasz teren. Negatywnym tego skutkiem, którego nie przewidzieliśmy, był znaczny wzrost zapotrzebowania na liczbę miejsc w przedszkolach. Teraz staramy się szybko te braki nadrobić.

■ Władze samorządowe od jakiegoś czasu starają się zmienić postrzeganie Wołomina jako miasta kojarzonego z mafią.

– Finalizacją naszych działań jest fakt, iż startowaliśmy w konkursie na najbezpieczniejszą gminę i znaleźliśmy się wśród średnich miast w pierwszej trójce. Minister spraw we-

Eko-Anioły

Sukcesem można nazwać zorganizowanie systemu selektywnej zbiórki odpadów „u źródła”. W zakresie odzysku odpadów komunalnych Wołomin osiąga najlepsze wyniki na Mazowszu. W akcję włączyło się w aż 80% mieszkańców, gmina finansuje worki na odpady oraz system ich odbioru. A zbierane są odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady niebezpieczne, w tym baterie i przeterminowane leki, gruz, odpady zielone z ogrodów. W 2008 roku przyznano tytuł Eko-mieszkańca dla najlepiej segregujących mieszkańców i nagrodę Eko-Anioła dla osób i instytucji najbardziej zaangażowanych w ochronę środowiska.

plyty. Pod koniec XX wieku wołomińska huta szkła ogłosiła upadłość, ale dzięki opracowaniu technologii produkcji szkła żaroodpornego udało się utrzymać część produkcji i zatrudnienia w nowej firmie. Obecnie wołomińska huta planuje budowę nowego zakładu o kilkukrotnie większej mocy produkcyjnej. ■

wewnętrznych i administracji sam był zszokowany wynikami konkursu. Jest to wynik naszego wieloletniego działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa. Prowadzimy wiele programów w tym zakresie, np. jako gmina prowadzimy poradnię antyuzależnieniową, rozwijamy programy dla dzieci i młodzieży, doskonalimy współpracę z policją i ze wszystkimi organami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo. Po długim, bo pięcioletnim niebycie, powołaliśmy straż miejską, która też przyczynia się do poprawy ładu i porządku. Rozbudowaliśmy system monitoringu wizyjnego, w tej chwili prawie całe miasto jest nim objęte. Nasze szkoły jeszcze przed ogólnopolską akcją miały już swój monitoring, który włączyliśmy do ogólnomiejskiego systemu, przez co znacznie spadła liczba niebezpiecznych zdarzeń. Kolejnym punktem jest współpraca z organizacjami pozarządowymi, które w naszym imieniu prowadzą tzw. świetlice środowiskowe, również w czasie wakacji letnich i zimowych. W sumie dało to efekt taki, że w porównaniu do statystyk z lat 1995–1996, gdy byliśmy na I miejscu, jeśli chodzi o liczbę zdarzeń niebezpiecznych na terenie naszego województwa, to dziś jesteśmy na jednym z pierwszych miejsc pod względem bezpieczeństwa. Oczywiście dzięki współpracy różnych podmiotów, w tym również policji.

■ Dziękuję za rozmowę.

**Materiały o Wołominie przygotowała
HANNA HENDRYSIAK**

XXX Zgromadzenie Ogólne Związku Miast Polskich i III Międzynarodowa Konferencja **Miasto – zarządzanie miastem w XXI w.** Ruda Śląska/Katowice, 19–20 marca 2009

19 marca, czwartek

Ruda Śląska XXX ZO ZMP – DZIEŃ STATUTOWY

15.00–18.30 OBRADY PLENARNE

- Otwarcie obrad – Prezes ZMP, **Ryszard Grobelny**
- Przywitanie uczestników – Prezydent Rudy Śląskiej, **Andrzej Stania**
- Statutowe czynności proceduralne:
  - powołanie Prezydium ZO, Komisji Mandatowej, Skrutacyjnej oraz Uchwał i Wniosków,
  - przyjęcie porządku i regulaminu obrad.
- Wystąpienia gości
- Sprawozdanie Zarządu z działalności Związku w 2008 roku
- Sprawozdanie Zarządu z wykonania budżetu Związku w 2008 roku
- Przedstawienie bilansu roku 2008
- Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej za rok 2008
- Rozpatrzenie sprawozdań Zarządu i przyjęcie bilansu
- Przyjęcie budżetu Związku na rok 2009
- Ustalenie priorytetów programu działania Związku w roku 2009
- Przyjęcie stanowisk Zgromadzenia Ogólnego
- Finanse miast na tle globalnej sytuacji gospodarczej
- Upamiętnienie 50-lecia nadania Rudzie Śląskiej praw miejskich

20 marca, piątek

III Międzynarodowa Konferencja w Katowicach MIASTO – ZARZĄDZANIE MIASTEM

Organizatorzy:

Jan Olbrycht, Poseł do Parlamentu Europejskiego
Stowarzyszenie „Europa jest prosta”

Partnerzy:

Miasto Katowice, Związek Miast Polskich,
Śląski Związek Gmin i Powiatów

09.30–10.00	Otwarcie konferencji Jan Olbrycht, Poseł do Parlamentu Europejskiego Piotr Uszok, Prezydent Katowic Ryszard Grobelny, Prezes Związku Miast Polskich	14.00 – 14.20	Wykład przewodni Rewitalizacja polskich miast – aktualny stan i perspektywy Dagmara Milczyńska, ekspert Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
10.00–13.00	Miasta w obliczu globalizacji Moderator: Jeremy Smith , Sekretarz Generalny, Rada Gmin i Regionów Europy	14.20–14.40	Katowice – Silesia City Center – rewitalizacja terenów poprzemysłowych przez inwestora prywatnego Janusz Olesiński , Wiceprezes, TriGranit
10.00–10.45	Wykład przewodni Miasta w świetle globalnym – wyzwania dla miast w XXI wieku Saskia Sassen , Profesor, Uniwersytet Columbia	14.40 – 15.00	Nowe Gliwice – projekt udanej rewitalizacji terenów poprzemysłowych Zygmunt Frankiewicz , Prezydent Gliwic, Prezes Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
10.45 – 11.05	Zarządzanie miastem – skąd przychodzimy, dokąd zmierzamy Claude Jacquier , Profesor, Dyrektor, Narodowe Centrum Badań Naukowych	15.10 – 15.20	Parki Przemysłowe (Technologiczne) jako sposób rewitalizacji przestrzeni miejskich Roman Trzaskalik , Wiceprezes Zarządu, Park Przemysłowy Euro – Centrum Sp. Z o.o., Przewodniczący Krajowego Forum Parków Technologicznych
11.05–11.25	Metropolia a region – kto kogo potrzebuje Grzegorz Gorzelak , Profesor, Dyrektor, Centrum EUROREG, UW	15.35–15.55	Park Ronalda Reagana w Gdańsku – przykład rewitalizacji terenów zdegradowanych Wiesław Bielawski , Zastępca Prezydenta Gdańska
11.25–12.00	Miasta w politykach Unii Europejskiej Jan Olbrycht, Poseł do Parlamentu Europejskiego	15.55 – 16.15	Czersk – przykład rewitalizacji miejskiej przez wykreowanie nowego centrum miasta Marek Jankowski , Burmistrz Czerska
12.00 – 13.00	Debata panelowa z udziałem Elżbiety Bieńkowskiej , Ministra Rozwoju Regionalnego, ekspertów oraz uczestników konferencji	16.15–16.55	Debata panelowa z udziałem prezydentów miast oraz uczestników konferencji
13.00–14.00	Lunch	17.00	Zakończenie konferencji
14.00–17.00	Rewitalizacja obszarów miejskich Moderator: Ferdynand Morski – Dyrektor Biura Śląski Związek Gmin i Powiatów		

Wkładka „Samorząd Miejski” – stały dodatek do „Gazety Samorządu i Administracji”.
Wydawca – Związek Miast Polskich; ul. Robocza 46 a, 61-517 Poznań. Wkładkę redaguje zespół w składzie: Ewa Parchimowicz – red. nac., Joanna Proniewicz, Hanna Hendrysiak.
Adres redakcji: ul. Robocza 46a, 61-517 Poznań, tel. 0-61 63 350 54, fax 0-61 63 350 60,
www.miasta-polskie.pl/sm.html, e-mail: redakcja@zmp.poznan.pl.
Druk: Pracownia Wydawniczo-Poligraficzna TED

gazeta samorządu
i administracji

gospodarka prawo finanse